

המתפקד נעלם בקלפי

בעוד חודשים ספורים נזכה לחזות בבחירות המוקדמות (פריימריז) לראשות מפלגת העבודה, ובהקשר זה מספרים לנו כמה חברים הצליח כל אחד מהמועמדים "לפקוד" למפלגתו. עמיר פרץ "פקד" כ־20 אלף וזכה במ"קום הראשון לפחות בעניין זה. המועמדים האחרים "פקדו" גם הם, אמנם המספרים פחותים במידה מסוימת, אך עדיין מרשימים. מי הם כל אותם עשרות אלפים שכעת הצטרפו למפלגת העבודה? האם באו רק לפריימריז, או שמא השתכנעו בררכה של המפלגה והפכו חברים נאמנים ומסורים? האם באו כיחידים, או שמא הגיעו לפחות בחלקם בקבוצות?

הפריימריז נועדו לתקן את פגמי השיטה הקודמת, שיטת הוועדה המסדרת, ולהבטיח יתר דמוקרטיה בה ליכית הפנימיים. למרבה הצער התברר שהשיטה, כפי שהיא נהוגה אצלנו, רחוקה מלהלכה. אחת השאלות המרכזיות היא הקשר בין ההצבעה בפריימריז להצבעה בבחירות. במילים אחרות, האם את הרכב הרשימה אכן קובעים אלה המצביעים למפלגה בבחירות, או שמא מורשע הרכב הרשימה ממצביעים הנוטים דווקא למפלגות אחרות.

הנתונים בעניין זה מאלפים. לקראת הפריימריז בעבודה בשנת 2001 התברר שחלקם של הערבים והרוויים הרשומים כחברי מפלגה זו מגיע ליותר מ־15%. אולם חלקם בקולות שקיבלה העבודה בבחירות לכנסת היה כ־4% בלבד. כלומר, כוחן של אוכלוסיות אלה בפריימריז עולה כמעט פי ארבע על תרומתן למפלגה בבחירות.

הנתונים ממפלגת קדימה מגלים פערים לא פחות מרשימים. במפלגה זו התקיימו פריימריז לראשות המפלגה בספטמבר 2008, ולרשימה לכנסת בדצמבר אותה שנה. הבחירות לכנסת התקיימו זמן קצר לאחר מכן, כלומר בפברואר 2009. דוגמאות בולטות לפער בין מספר המ"תפקדים למספר הבוחרים יוכלו לשמש היישובים הבאים: בדיר חנא היו 380 מתפקדים לקדימה, אך בבחירות לכנסת זכתה קדימה רק ב־107 קולות ביישוב זה (פחות משליש ממספר המתפקדים). בדבוריה היו לקדימה 160 מתפקדים, אך בבחירות לכנסת זכתה ב־31 קולות בלבד (פחות מחמישית ממספר המתפקדים). בכסיפא היו לקדימה 114 מתפקדים, אך רק 27 הצביעו עבורה לכנסת. בשיא הפערים מחזיקה כנראה לקיה, שבה היו 114 מתפקדים, אך לכנסת הצביעו עבור קדימה ביישוב זה ארבעה בלבד.

אמנם לא ברור מנתונים אלה כמה מהמתפקדים הצביעו בפועל בפריימריז, אך בכל מקרה ברור שקיים פער זרע בין ההצבעה בפריימריז לבין הבחירות לכנסת. ברור גם שהמצב הנוכחי משבש את ההליך הדמוקרטי, מזמין התארגנויות במגורים שבהם נוח לעשות זאת (בין על בסיס "חמולות" ובין על בסיס אחר) ומהווה כר פורה לתופעות פסולות מוכרות.

בתקופת כהונתי בממשלה ביקשתי להעלות הצעת חוק, שלפיה יהיה לכל קלפי בפריימריז משקל שאיננו עולה על כפל אחוז הקולות שניתנו לאותה מפלגה באותו אזור בבחירות הקודמות לכנסת. לדוגמה, נניח שמפלגה פלונית קיבלה בקלפי מסוימת בפריימריז 200 קולות, המהווים 1% מסך המצביעים שהשתתפו בפריימריז, ואילו בבחירות הקודמות לכנסת קיבלה אותה מפלגה באותה קלפי 60 קולות, שהיוו נניח 0.1% (כלומר פרומיל אחד) מסך הקולות שקיבלה אותה מפלגה בבחירות. במקרה כזה יפחת משקלם של 200 הקולות בפריימריז, בכל הנוגע לקביעת רשימת המועמדים, ויועמד על 0.2% בלבד (ולא 1% שלם).

קבלת הצעה זו הייתה מצמצמת, לרעתי, במידה רבה את כוחם של קבלני הקולות, והייתה יוצרת מתאם סביר בין ההצבעה בפריימריז להצבעה לכנסת. העליתי הצעה זו בפני מספר אישים מרכזיים במפלגות הגדולות, המ"תקיימות פריימריז, אולם לאחר שאיש מהם לא גילה בהעניין מיוחד, החלטתי שלא לנסות לקדם אותה.

© כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות בע"מ

אין להעתיק, להפיץ, לשכפל, לצלם, לתרגם, לאחסן במאגרי מידע, לשדר בדרך כלשהי (בכתב, בדפוס או במדיה אחרת) - ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי, מכני או אחר - חלק כלשהו של העיתון (לרבות טקסט, איורים, צילומים, תמונות, מפות, גרפיקה) הן בגרסה טקסטואלית והן בדפים מעוצבים, לרבות באמצעות הקלטה והקלדה, ללא אישור מפורש בכתב מהמוציאה לאור, ידיעות אחרונות בע"מ